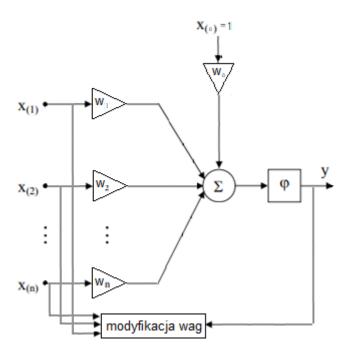
Podstawy sztucznej inteligencji Sprawozdanie ćwiczenie 4 Uczenie sieci regułą Hebba

Cel:

Celem ćwiczenia było poznanie działania reguły Hebba dla sieci jednowarstwowej na przykładzie grupowania liter alfabetu.

Wiedza:

W zadaniu wykorzystałam jednowarstwową sieć, składającą się z 20 neuronów i uczyłam ją zgodnie z regułą Hebba.

Model neuronu Hebba.

Regula Hebba

Oparta na tworzeniu odruchów warunkowych zasada. *Jeśli aktywny neuron A jest cyklicznie* pobudzany przez neuron B, to staje się on jeszcze bardziej czuły na pobudzenie tego neuronu. Reguła zapisana w postaci równania:

$$w_{AB}(k+1) = w_{AB}(k) + \alpha x_A(k) x_B(k)$$

 x_A, x_B – stany aktywacji neuronów A i B w_{AB} – waga ich połączenia synaptycznego

α - stała dodatnia, sterująca procesem uczenia

Dodatkowo:

- Jeżeli neurony A i B połączone synapsą są pobudzane jednocześnie, (czyli są pobudzane synchroniczne), to połączenie synaptyczne między nimi jest wzmacniane.
- Jeżeli neurony A i B połączone synapsą **nie są** pobudzane jednocześnie, (czyli pobudzane są **asynchronicznie**), to połączenie pomiędzy nimi jest **osłabiane**.

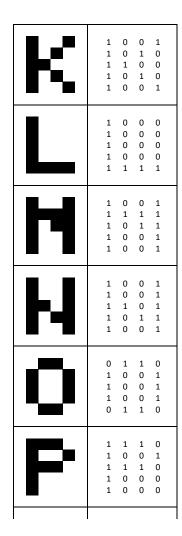
Reguła Hebba polega na pokazywaniu sieci neuronowej kolejnych przykładów sygnałów wejściowych nie podając informacji o tym, co należy zrobić z tymi sygnałami, nie zostaje określone znaczenie podanych obiektów ani zależności pomiędzy nimi (uczenie bez nauczyciela). Sieć obserwując odbierane sygnały stopniowo odkrywa znaczenie oraz zależności. Każdy zestaw sygnałów wejściowych jest przydzielany do rozkładu sygnałów wejściowych, w których niektóre neurony sieci są bardzo silnie pobudzone, a niektóre nawet ujemnie.

Uczenie bez nauczyciela jest znacznie wolniejsze. Dodatkowo nie daje pewności, czy sieć nauczy się poprawnie i wszystkich prezentowanych wzorców. Dlatego trenowanie konieczne jest z udziałem nauczyciela. Proces takiego uczenia nigdy nie zakończy się samodzielnie.

Zadania, które wykonałam w ramach ćwiczenia:

 Utworzyłam dane uczące i testujące, zawierające 20 dużych kolejnych liter alfabetu łacińskiego w postaci tablicy 4x5 pikseli dla jednej litery

A	0 1 1 1	1 0 1 0	1 0 1 0	0 1 1	
Б	1 1	1 0	1 0	0 1	
Ó	1 1 1	1 0 1	1 0 1	0 1 0	
C	0 1 1 1 0	1 0 0 0 1	1 0 0 0 1	0 1 0 1 0	
	1 1 1 1	1 0 0 0	1 0 0 0	0 1 1 1 0	
Ш	1 1 1 1	1 0 1 0 1	1 0 1 0 1	1 0 0 0 1	
F	1 1 1 1	1 0 1 0	1 0 1 0	1 0 0 0	
					٦

G	0 1 1 1 0	1 0 0 0	1 0 1 0	0 0 1 1 0	R	1 1 1 1	1 0 1 0	1 0 1 1 0	0 1 0 0 1
H	1 1 1 1	0 0 1 0	0 0 1 0	1 1 1 1	5	0 1 0 0	1 0 1 0	1 0 1 0	0 0 0 1
I	1 0 0 0	1 1 1 1	1 0 0 0	0 0 0 0	T	1 0 0 0 0	1 1 1 1	1 0 0 0	0 0 0 0
	1 0 0 1 1	1 0 0 0	1 0 0 0	1 1 1 1		1 1 1 1 0	0 0 0 0	0 0 0 0	1 1 1 1 0

Tablice z graficznym i binarnym przedstawieniem danych uczących.

Tablice składające się z 20 pól, czarnych - 1 lub białych - 0.

Czarne pole oznacza, że w danym miejscu występuje element litery.

Implementacja

- Zainicjowałam zmienną start, która reprezentuje maksymalną 1 oraz minimalną – 0 wartości elementów wejściowych dla funkcji tworzących sieć neuronową.
- Ustawiłam liczbę elementów wektora wyjściowego sieci, czyli ilość neuronów w zmiennej wyjścia_s = 20.
- Wprowadziłam dane uczące (20 dużych liter) w postaci binarnej zapisanej kolumnowo do zmiennej WEJSCIE.
- Wygenerowałam sieć neuronową przy użyciu narzędzi z biblioteki Matlaba Neutral Network Toolbox.
- Zainicjowałam zmienną WYJSCIE, której przypisywane były wyniki trafienia żądanej litery.
- Użyte metody i zmienne w implementacji:
 - funkcja newff(start, wyjścia_s, {'tansig'}, 'trainlm', 'learnh'), która tworzy sieć neuronową
 - zmienna start, która reprezentuje maksymalną oraz minimalną ilość wejść do sieci.
 - zmienna wyjścia s z liczbą elementów wektora wyjściowego
 - parament tansig, określający funkcję aktywacji tangens hiperboliczny, użyty trzykrotnie, do stworzenia trójwarstwowej sieci
 - funkcja trainlm, która analizuje wartości wag oraz odchylenia
 - learnh, jako waga uczenia dla reguły Hebba
 - zmienna net, do której przypisywana jest nowo tworzona sieć
 - net.trainParam.x ustawianie wartości parametrów treningu
 - Ip.dr wartość współczynnika zapominania dla reguły Hebba
 - Ip.Ir wartość współczynnika uczenia dla reguły Hebba
 - dane uczące WEJSCIE, dane wyjściowe odpowiadające danym uczącym (1 – trafienie, 0 – błąd) WYJŚCIE
 - wagiHebba zmienna przechowująca wartości wag dla reguły Hebba za pomocą funkcji learnh

- funkcja train(net, WEJSCIE, wagiHebba), do uczenia sieci z wykorzystaniem danych wejściowych i określonych wcześniej wag dla reguły Hebba
- zmienna efekt_hebba służąca do wypisania przykładowego działania reguły Hebba na zdefiniowanych wcześniej wartościach wag
- zmienna efekt zmienna służąca do wypisania wartości symulacji.
- Przeprowadziłam proces uczenia i przetestowałam działanie programu. Wyniki zamieściłam w tabelach poniżej.

wartość współczynnika uczenia	0,001	0,01	0,1
Α	0,012	0,12	1,2
В	0,013	0,13	1,3
С	0,009	0,09	0,9
D	0,012	0,12	1,2
Ε	0,013	0,13	1,3
F	0,010	0,10	1,0
G	0,010	0,10	1,0
Н	0,012	0,12	1,2
1	0,009	0,09	0,9
J	0,011	0,11	1,1
К	0,010	0,10	1,0
L	0,008	0,08	0,8
М	0,013	0,13	1,3
N	0,012	0,12	1,2
0	0,010	0,10	1,0
Р	0,010	0,10	1,0
R	0,012	0,12	1,2
S	0,008	0,08	0,8
Т	0,007	0,07	0,7
U	0,010	0,10	1,0
liczba epok	10	12	23

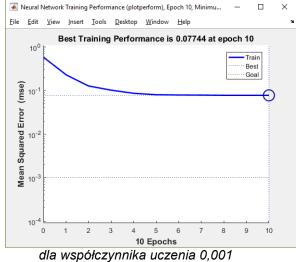
Tabela wyników dla pojedynczego wywołania
reguły Hebba

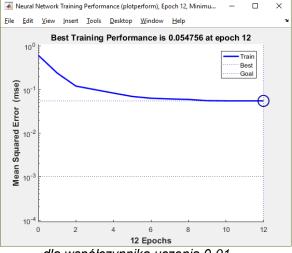
wartość współczynnika uczenia	0,001	0,01	0,1
Α	0,0000	0,0004	0,0000
В	0,0011	0,0106	1,0000
С	0,0000	0,0038	0,0000
D	0,0100	0,0100	0,1040
Ε	-1,0000	0,0050	0,0470
F	0,0010	0,0074	0,0744
G	0,0001	0,0010	0,0101
Н	0,0008	-1,0000	0,0787
1	0,0007	0,0066	0,0663
J	0,0008	0,0079	0,0787
К	0,0007	0,0070	0,0705
L	0,0004	0,0050	0,0449
М	0,0008	0,0077	0,0766
N	0,0010	0,0098	0,0980
0	0,0004	0,0036	0,0356
Р	0,0010	0,0098	0,0980
R	0,0010	0,0090	0,1000
S	0,0001	0,0012	0,0121
Т	0,0008	0,0070	0,0703
U	0,0010	0,0110	0,1102
liczba epok	10	12	23

Tabela wyników dla wykonania programu regułą Hebba, dla różnych wag początkowych

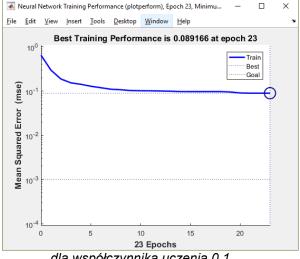
Zaznaczone przeze mnie wartości są przykładem pogrupowania danych przez regułę Hebba. Pogrupowane litery w każdym przypadku w danej grupie otrzymywały taką samą lub bliską wartość.

Wykresy najlepszej wydajności:

dla współczynnika uczenia 0,01

dla współczynnika uczenia 0,1

Wnioski:

Wysoki współczynnik uczenia skutkował szybszym wzrostem wartości wag, natomiast z tabel powyżej można wywnioskować, że wartości wag wpływają na otrzymywane wyniki. Również im współczynnik uczenia miał wyższą wartość, tym algorytm otrzymywał dokładniejsze wyniki, ale liczba epok potrzebnych do uczenia sieci także wzrastała.

Na wykresie wydajności uczenia można zauważyć, że w początkowej fazie treningu mogą najczęściej występować błędy. A także można zauważyć graniczną wartość, w której nie następuje już większy progres uczenia - w okolicach 5 epoki.

Użyta metoda nie daje gwarancji poprawności danych. W porównaniu z wcześniejszymi algorytmami reguła Hebba potrzebuje również więcej czasu na naukę. Jest to spowodowane przede wszystkim tym, że jest to model uczenia bez nauczyciela. Przez to algorytm sam musi decydować o poprawności efektów w oparciu o dane wejściowe oraz uczenie trwa dłużej. Jest to algorytm najbardziej zbliżony do naturalnej metody uczenia.

Listing kodu programu wraz z komentarzami:

```
close all; clear all; clc;
%wejscia do sieci oraz minimalne oraz maksymalne wartosci wejsc
%(20 par 0&1 - osobno dla kazdej z danych uczacych)
start = [0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1;
       0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1;
       %ilosc wyjsc z sieci (jedna warstwa - 20 neutronow na wyjsciu)
wyjscia_s = 20;
%użycie funkcji newff
net = newff(start, wyjscia s, {'tansig'}, 'trainlm', 'learnh');
kolumnowa reprezentacja binarna pierwszych 20 duzych liter dla tablicy 4\mathrm{x}5
         % A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U
WEJSCIE = [0 1 0 1 1 1 0 1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 0 1 1;
         1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 0 0 0 0 1 1 1 1 1 0;
         0 0 0 0 1 1 0 1 0 1 1 0 1 1 0 0 0 0 0 1;
         1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 0 1;
         0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 0 1 0;
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 1 0 0 0 0 0 0;
         1 1 1 1 0 0 0 1 0 1 0 0 1 1 1 1 1 0 0 1;
         1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1;
         1 1 0 0 1 1 0 1 1 0 1 0 0 1 0 1 1 1 1 0;
         1 1 0 0 1 1 1 1 0 0 0 0 1 0 0 1 1 1 0 0;
         1 0 0 1 0 0 1 1 0 1 0 0 1 1 1 0 0 0 0 1;
         1 1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1;
         0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0;
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 1 0 0 1 0 0;
         1 1 0 1 1 1 0 1 1 0 1 1 1 1 0 1 1 0 0 0;
         0 1 1 1 1 0 1 0 1 1 0 1 0 0 1 0 0 1 1 1;
         1 0 0 0 1 0 0 1 0 1 1 1 1 1 0 0 1 0 0 0];
%zmienna, ktora reprezentuje, czy uzytkownik "trafil" w wybrana przez
%siebie litere - 1 oznacza trafienie, 0 - chybienie
WYJSCIE = [1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %A
         0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %C
         0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %D
         0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %E
         0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %F
         0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %G
         0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %H
         0000000100000000000; %1
         0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %J
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0; %K
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0; %L
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0; %M
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0; %N
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0; %0
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0; %R
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0; %S
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0; %T
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1;]; %U
         %ABCDEFGHIJKLMNOPRSTU
```

```
%PARAMETRY REGULY HEBBA
                        %wspolczynnik zapominania
lp.dr = 0.5;
lp.lr = 0.1;
                       %wspolczynnik uczenia
%dostosowanie parametrów sieci do metody Hebba
wagiHebba = learnh([0], WEJSCIE, [0], [0], WYJSCIE, [0], [0], [0], [0], [0], [0]);
%PARAMETRY TRENINGU SIECI:
                                  %maksymalna ilosc epok
net.trainParam.epochs = 1000;
net.trainParam.goal = 0.001;
                                  %cel wydajnosci sieci
net.trainParam.lr=0.5;
                                  %wskaznik uczenia sieci
net = train(net, WEJSCIE, wagiHebba);
%dane testowe
A testowe = [0; 1; 1; 0;
             1; 0; 0; 1;
             1; 1; 1; 1;
             1; 0; 0; 1;
             1; 0; 0; 1];
B testowe = [1; 1; 1; 0;
             1; 0; 0; 1;
             1; 1; 1; 0;
1; 0; 0; 1;
             1; 1; 1; 0];
C testowe = [0; 1; 1; 0;
             1; 0; 0; 1;
             1; 0; 0; 0;
             1; 0; 0; 1;
             0; 1; 1; 0];
D testowe = [1; 1; 1; 0;
             1; 0; 0; 1;
             1; 0; 0; 1;
             1; 0; 0; 1;
1; 1; 1; 0];
E \text{ testowe} = [1; 1; 1; 1;
             1; 0; 0; 0;
             1; 1; 1; 0;
             1; 0; 0; 0;
             1; 1; 1; 1];
F testowe = [1; 1; 1; 1;
             1; 0; 0; 0;
             1; 1; 1; 0;
             1; 0; 0; 0;
             1; 0; 0; 0];
G testowe = [0; 1; 1; 0;
             1; 0; 0; 0;
             1; 0; 1; 1;
             1; 0; 0; 1;
             0; 1; 1; 0];
H testowe = [1; 0; 0; 1;
             1; 0; 0; 1;
             1; 1; 1; 1;
             1; 0; 0; 1;
             1; 0; 0; 1];
I testowe = [1; 1; 1; 0;
             0; 1; 0; 0;
             0; 1; 0; 0;
             0; 1; 0; 0;
             1; 1; 1; 0];
J_testowe = [1; 1; 1; 1; 1; 0; 0; 0; 1;
             0; 0; 0; 1;
             1; 0; 0; 1;
             0; 1; 1; 1];
K_{testowe} = [1; 0; 0; 1;
```

```
1; 0; 1; 0;
               1; 1; 0; 0;
               1; 0; 1; 0;
               1; 0; 0; 1];
L testowe = [1; 0; 0; 0;
              1; 0; 0; 0;
               1; 0; 0; 0;
               1; 0; 0; 0;
               1; 1; 1; 1];
M testowe = [1; 0; 0; 1;
              1; 1; 1; 1;
               1; 0; 1; 1;
               1; 0; 0; 1;
               1; 0; 0; 1];
N testowe = [1; 0; 0; 1;
               1; 0; 0; 1;
               1; 1; 0; 1;
               1; 0; 1; 1;
               1; 0; 0; 1];
0 \text{ testowe} = [0; 1; 1; 0;
               1; 0; 0; 1;
               1; 0; 0; 1;
               1; 0; 0; 1;
               0; 1; 1; 0];
P_testowe = [1; 1; 1; 0; 1; 0; 0; 1;
               1; 1; 1; 0;
               1; 0; 0; 0;
               1; 0; 0; 0];
R_testowe = [1; 1; 1; 0;
               1; 0; 0; 1;
               1; 1; 1; 0;
               1; 0; 1; 0;
               1; 0; 0; 1];
S_{testowe} = [0; 1; 1; 0;
               1; 0; 0; 0;
               0; 1; 1; 0;
               0; 0; 0; 1;
               0; 1; 1; 0];
T_{testowe} = [1; 1; 1; 0;
               0; 1; 0; 0;
               0; 1; 0; 0;
               0; 1; 0; 0;
               0; 1; 0; 0];
U testowe = [1; 0; 0; 1;
               1; 0; 0; 1;
               1; 0; 0; 1;
               1; 0; 0; 1;
               0; 1; 1; 0];
efekt_Hebba = wagiHebba;
%symulacja sieci net
efekt= sim(net, A_testowe);
%wypisywanie wartosci reguly Hebba, wypisywanie kolejnych wierszy
disp('Jednokrotne wykorzystanie reguly Hebba: ')
disp('A = '), disp(sum(efekt_Hebba (1, ':')));
disp('B = '), disp(sum(efekt_Hebba (2, ':')));
disp('C = '), disp(sum(efekt_Hebba (3, ':')));
disp('D = '), disp(sum(efekt_Hebba (4, ':')));
disp('E = '), disp(sum(efekt_Hebba (5,
disp('F = '), disp(sum(efekt_Hebba (6,
disp('G = '), disp(sum(efekt_Hebba (7,
disp('H = '), disp(sum(efekt_Hebba (8,
                                              ':')));
                                              ':')));
disp('I = '), disp(sum(efekt_Hebba (9, ':')));
disp('J = '), disp(sum(efekt_Hebba (10, ':')));
disp('K = '), disp(sum(efekt_Hebba (11, ':')));
```

```
disp('L = '), disp(sum(efekt_Hebba (12, ':')));
disp('M = '), disp(sum(efekt_Hebba (13, ':')));
\begin{aligned} &\operatorname{disp}(\text{'N = '}), \ &\operatorname{disp}(\operatorname{sum}(\operatorname{efekt\_Hebba}\ (14, ':'))); \\ &\operatorname{disp}('O = '), \ &\operatorname{disp}(\operatorname{sum}(\operatorname{efekt\_Hebba}\ (15, ':'))); \\ &\operatorname{disp}('P = '), \ &\operatorname{disp}(\operatorname{sum}(\operatorname{efekt\_Hebba}\ (16, ':'))); \end{aligned}
disp('R = '), disp(sum(efekt Hebba (17, ':')));
disp('S = '), disp(sum(efekt_Hebba (18, ':')));
disp('T = '), disp(sum(efekt_Hebba (19, ':')));
disp('U = '), disp(sum(efekt_Hebba (20, ':')));
%wypisywanie wartosci dla poszczegolnych liter
disp('Dzialanie algorytmu z wykorzystaniem reguly Hebba dla wszystkich liter: ')
disp('A = '), disp(efekt(1));
disp('B = '), disp(efekt(2));
disp('C = '), disp(efekt(3));
disp('D = '), disp(efekt(4));
disp('E = '), disp(efekt(5));
disp('F = '), disp(efekt(6));
disp('G = '), disp(efekt(7));
disp('H = '), disp(efekt(8));
disp('I = '), disp(efekt(9));
disp('J = '), disp(efekt(10));
disp('K = '), disp(efekt(11));
disp('L = '), disp(efekt(12));
disp('M = '), disp(efekt(13));
disp('N = '), disp(efekt(14));
\operatorname{disp}('\circ = '), \operatorname{disp}(\operatorname{efekt}(15));
disp('P = '), disp(efekt(16));
disp('R = '), disp(efekt(17));
disp('S = '), disp(efekt(18));
disp('T = '), disp(efekt(19));
disp('U = '), disp(efekt(20));
```